

UZASADNIENIE

M. J. został oskarżony o to, że:

w okresie od 10 do 28 września 2013 roku w sklepie C (...) na terenie Galerii (...) przy ulicy (...) w P. dokonała zaboru w celu przywłaszczenia odzieży w postaci: spodni damskich koloru czarnego o wartości 89,90 zł, T-shirt damski ozdobny o wartości 59,90 zł kod (...), spodnie damskie marki D. (...) o wartości 59,90 zł kod (...), sweter gładki długi rękaw o wartości 49,90 zł kod (...) swetra damskiego gładkiego z długim rękawem o wartości 34,90 zł kod (...), kardigan gładki długi rękaw o wartości 69,90 zł kod (...), T-shirt damski marki F. (...) o wartości 34,90 kod (...), spodnie marki C. (...) o wartości 54,90 kod (...) i T-shirt damki ozdobny o wartości 59,90 kod (...), o łącznej wartości skradzionych przedmiotów 514,10 złotych na szkodę sklepu C (...) Sp. z o.o., tj. o czyn z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 12 kk.

Sąd Rejonowy w Piotrkowie wyrokiem z dnia 12 lutego 2015 roku w sprawie II K 799/13:

1. ustalając, że oskarżona M. J. dopuściła się popełnienia zarzuconego jej czynu działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru w dniach 26 i 28 września 2013 roku, a łączna wartość skradzionego towaru wynosiła 424,20 zł i kwalifikując ten czyn jako wypadek mniejszej wagi, wyczerpujący dyspozycję art. 278 § 3 kk w zw. z art. 12 kk na podstawie art. 66 § 1 kk, art. 67 § 1 kk warunkowo umarzył postępowanie karne wobec oskarżonej na okres próby 1 roku,
2. na podstawie art. 67 § 3 kk w zw. z art. 39 pkt. 7 kk orzekł wobec oskarżonej świadczenie pieniężne w kwocie 200 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej,
3. na podstawie art. 100 kk orzekł przepadek na rzecz Skarbu Państwa dowodu rzeczowego w postaci nożyczek opisanych w wykazie dowodów na k. 62 pod poz. 2,
4. zwolnił oskarżoną od kosztów procesu, które przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Wyrok ten zaskarżył w całości na korzyść oskarżonej prokurator.

obrażę prawa materialnego, tj. art. 4 § 1 kk poprzez jego niezastosowanie i orzekanie na podstawie ustawy, która nie była względniejsza dla oskarżonej, a w rezultacie przyjęcie, iż oskarżona swym zachowaniem wypełniła ustawowe znamiona czynu stypizowanego w treści art. 278 § 3 kk w zw. z art. 12 kk podczas gdy jej zachowanie zakwalifikować należało jako wykroczenia opisane w treści art. 119 § 1 kw.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd okręgowy zważył, co następuje:

apelacja jest zasadna.

Na wstępie należy podkreślić, iż sprawstwo i wina oskarżonej w świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego nie budzą żadnych wątpliwości; nie muszą więc być przedmiotem szczegółowych rozważań sądu odwoławczego. Prawdłowo również sąd merytoryczny ustalił wartość skradzionego przez oskarżoną mienia.

Ustawa z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1247) w odniesieniu do tzw. czynów przepołowionych weszła w życie w dniu 9 listopada 2013 roku i wprowadziła nowe zasady ustalania granicy pomiędzy tego rodzaju przestępstwami a wykroczeniami. Ustawodawca zmienił dotychczasowe uregulowania w zakresie wskazania granicy oddzielającej wykroczenia od przestępstwa - między innymi w odniesieniu do czynów kwalifikowanych jako kradzież rzeczy ruchomej (art. 278 § 1 kk– art. 119

kw). W miejsce dotychczasowego odgraniczenia kwotowego (250 złotych), ustawodawca wprowadził odgraniczenie, które jest pochodną minimalnego wynagrodzenia za pracę. W myśl nowej ustawy czyn ten (kradzież) będzie stanowił wykroczenie, jeżeli wartość cudzej rzeczy ruchomej nie przekracza 1/4 minimalnego wynagrodzenia (art. 119 § 1 kw). Wysokość minimalnego wynagrodzenia podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” w drodze obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów, w terminie do dnia 15 września każdego roku. Od 1 stycznia 2015 roku, zgodnie z rozporządzeniem RM z dnia 11 września 2014 roku w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w roku 2015 (Dz.U. z 2014 r. poz. 1220) wspomniana granica dla czynów przepołowionych stanowi kwotę 437,50 złotych. W roku 2014, w chwili wniesienia aktu oskarżenia w niniejszej sprawie, kwotą oddzielającą wykroczenie od przestępstwa była kwota 420 złotych.

Sąd merytoryczny ustalił, iż wartość skradzionego w 2013 roku łącznie mienia wynosi kwotę 424,20 złotych. W świetle nowej ustawy czyn zarzucony oskarżonej w punkcie I aktu oskarżenia stanowi obecnie wykroczenie wyczerpujące dyspozycję art. 119 § 1 kw.

Przy orzekaniu w sprawie o czyn zabroniony, który był popełniony w okresie obowiązywania ustawy poprzedniej, sąd odwoławczy ma zawsze obowiązek rozważyć kwestię stosowania ustawy względniejszej dla oskarżonego (nawet niezależnie od granic zaskarżenia). Art. 4 kk odnosi się do sytuacji, kiedy w czasie popełnienia przestępstwa obowiązywała inna ustawa karna, a później została ona zmodyfikowana, lub też uchwalono nową ustawę dotyczącą spraw dawniej nieuregulowanych, lecz wiążących się z sytuacją prawną konkretnego sprawcy przestępstwa (to jest z ustaleniem czy sprawcy można przypisać popełnienie czynu zabronionego, z ustaleniem możliwości przypisania mu winy, ponoszenia przez niego kary i jej rozmiarów, stosowaniem środków przewidzianych przepisami prawa karnego oraz ze skutkami skazania).

Artykuł 4 § 1 kk stanowi, że jeśli w czasie orzekania obowiązuje ustawa inna niż w czasie popełnienia przestępstwa, stosuje się wówczas ustawę nową, należy jednak zastosować ustawę poprzednio obowiązującą, jeśli jest względniejsza dla sprawcy. Z przepisu tego wynika, że jeśli ustawa nowa jest surowsza dla sprawcy nie może ona działać wstecz, jeśli natomiast jest ona względniejsza dla sprawcy ma działanie wsteczne. Regułą generalną jest zatem stosowanie ustawy względniejszej dla sprawcy (wprawdzie art. 4 § 1 kk ustanawia priorytet ustawy nowej, niemniej jest to priorytet względny, podporządkowany zasadzie stosowania ustawy względniejszej). Ustawą „względniejszą dla sprawcy” w rozumieniu art. 4 § 1 kk jest ta ustawa, która zastosowana w konkretnej sprawie przewiduje dla sprawcy najłagodniejsze konsekwencje.

Przepis art. 4 § 1 k.k. nie ogranicza pojęcia ustawy do stricte ustawy karnej, a ograniczenia takiego nie da się wyprowadzić z samego faktu, że przepis zawarty jest w kodeksie karnym. Kodeks ten, jak i inne ustawy karne, odwołują się niekiedy wprost do ustaw lub przepisów pozakarnych, od naruszenia których zależy ocena prawna czynu w aspekcie karnym. W określonych wypadkach, mimo braku odesłania, wynikającego z konkretnego szczególnego przepisu karnego, należy uwzględnić przepisy niekarne, jeżeli rzutują one na ocenę bezprawności zachowania sprawcy, jako warunku odpowiedzialności karnej w rozumieniu art. 1 § 1 k.k. W doktrynie prawa karnego wskazuje się więc trafnie, że „zmiana przepisów niekarnych może prowadzić do innego niż poprzednio, ustalenia zakresu bezprawności zachowania” (K. Buchała, A. Zoll, Kodeks karny. Część ogólna, Kraków 1998, t. I, s. 62, teza 5 do art. 4 k.k.; A. Zoll, Zasady odpowiedzialności karnej - w - Nowa kodyfikacja karna. Krótkie komentarze, Warszawa 1998, nr 12, s. 62) oraz że pod pojęciem „ustawy”, użytym w art. 4 § 1 k.k. (art. 2 § 1 d.k.k.), rozumieć należy „cały obowiązujący w danym czasie stan prawny, od którego zależy karalność określonego czynu”, w tym także przepisy niższego rzędu wypełniające przepis ustawy (R. Góral, Kodeks karny. Praktyczny komentarz, Warszawa 1997, s. 15, Warszawa 1998, s. 16).

Dotyczy więc to również tych unormowań, które nie mają charakteru regulacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego, np. rozporządzenia określającego wartość mienia decydującą o rozgraniczeniu pomiędzy przestępstwem a wykroczeniem (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 października 2000 roku w sprawie III KKN 356/99, publ. Prok. i Pr.-wkł. 2001/2/1 czy uchwała Sądu Najwyższego z dnia 30 kwietnia 2014 roku w sprawie I KZP 3/14, publ. OSNKW 2014/6/44).

W tym kontekście rację ma skarżący, że oskarżona za swój czyn winna ponieść odpowiedzialność na zasadach przewidzianych w Kodeksie wykroczeń – wg ustawy nowej- względniejszej, a nie jak za przestępstwo w sytuacji, gdy w chwili popełnienia czynu (i wniesienia aktu oskarżenia) w niniejszej sprawie, czyn jej z uwagi na wartość graniczną mienia stanowiącego przedmiot kradzieży stanowił przestępstwo, zaś w chwili orzekania wykroczenie.

Ocena znamienia wartości mienia objętego kradzieżą - pod kątem kwalifikacji prawnej - jeżeli przepis prawa wprowadza w tym zakresie zmianę, musi nastąpić przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k, w świetle którego za prawidłowe należy uznać, że minimalne wynagrodzenie, o którym mowa w art. 119 § 1 i innych przepisach Kodeksu wykroczeń, jest wynagrodzeniem obowiązującym w dacie orzekania w sprawie (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2014 roku w sprawie III KK 199/14, publ. LEX nr 1488797, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2014 r. w sprawie III KK 211/14, publ LEX nr 1488906).

Ustawodawca wprowadzając normy nawiązujące do wartości mienia stanowiącego przedmiot czynu zabronionego, podlegającego ocenie w dacie innej od tej, którą przewidziano dla wejścia w życie ustawy, zazwyczaj wyraźnie to zastrzega. Stąd przepisy art. 115 § 5 i 6 k.k. zawierające legalną definicję mienia znacznej i wielkiej wartości odwołują się do czasu popełnienia czynu zabronionego. Takiego zastrzeżenia nie zawiera natomiast art. 119 k.w. Uwzględnić przy tym należy obowiązujące w dacie wejścia w życie ustawy nowelizującej przepisy regulujące wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę, tym bardziej, że nawiązują do nich znowelizowane przepisy Kodeksu wykroczeń - art. 119 kkw.

W sprawie niniejszej doszło więc do naruszenia przez sąd merytoryczny art. 4 § 1 k.k., skoro nie zastosował obowiązującej w czasie orzekania ustawy nowej, względniejsza dla oskarżonej, nadto o naruszenia art. 119 § 1 k.w. poprzez jego niezastosowanie i art. 278 § 1 k.k. poprzez jego zastosowanie i przyjęcie za podstawę skazania i wymiaru kary.

Dlatego sąd okręgowy, nie dostrzegając konieczności uchylenia rozstrzygnięcia, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- że w miejsce przypisanego oskarżonej czynu - M. J. uznał za winną tego, że:

I. w dniu 26 września 2013 roku w P. Tryb. woj. (...) w sklepie C (...)w sklepie (...) roku w P. Tryb. ce przypisanego oskarżonej A na terenie Galerii (...) ulicy (...) dokonała kradzieży odzieży w postaci koszulki (T-shirt), spodni i swetra z długim rękawem o łącznej wartości 169 złotych 70 groszy na szkodę sklepu C (...) Sp. z o.o., tj. popełnienia czynu z art. 119 § 1 kw;

II. w dniu 28 września 2013 roku w P. Tryb. woj. (...) w sklepie C (...)w sklepie (...) roku w P. Tryb. ce przypisanego oskarżonej A na terenie Galerii (...) ulicy (...) dokonała kradzieży odzieży w postaci swetra , kardiganu, spodni, dwóch koszulek (T-shirt) o łącznej wartości 254 złote 50 groszy na szkodę sklepu C (...) Sp. z o.o., tj. popełnienia czynu z art. 119 § 1 kw i na podstawie art. 119 § 1 kw w związku z art. 9 § 2 kw i art. 39 § 1 kw odstąpił od wymierzenia kary oskarżonej M. J..

Przy ferowaniu wyroku sąd odwoławczy miał na uwadze zasadę ne peius oraz uwzględnił wymienione przez sąd I instancji okoliczności łagodzące, które znacznie przeważają w sprawie – niewielki rozmiar szkody i jej kompensację, pobudki zasługujące na uwzględnienie (motywację i sposób działania), postawę sprawcy, jej właściwości i warunki osobiste (młody wiek, niekaralność, przyznanie się do winy, wyrażenie żalu, skruchy , zawstydzienia), przyjęcie, że samo postępowanie sądowe będzie dla niej wystarczającą i skuteczną przestrogą na przyszłość, w aspekcie prewencyjnym i wychowawczym. W tych realiach sąd odwoławczy, uznając okoliczności sprawy jako zasługujące na szczególne uwzględnienie – odstąpił od wymierzenia sprawcy kary.

Dlatego sąd okręgowy orzekł, jak w sentencji; o kosztach procesu za postępowanie odwoławcze orzekł na podstawie przepisów powołanych w wyroku.